



Pöytäkirja

Suomalais-norjalaisen rajavesistökomission kokous 2.9. 2020 (videokokous)

1. Kokouksen avaus

Kokouksen puheenjohtaja Timo Jokelainen avasi kokouksen klo 10.00 ja toivotti kaikki tervetulleiksi kokoukseen. Koronatilanteen vuoksi päädyttiin järjestämään videokokous, jossa käsitellään vain tärkeimmät ajankohtaiset asiat.

2. Läsnäolijat ja esityslistan hyväksyminen

Komission suomalainen puheenjohtaja Timo Jokelainen (Lapin ELY-keskus) esitteli Suomen puolen osallistujat: komission jäsen Toini Sanila (Inarin kunta), komission jäsen Ilmari Tapiola (Utsjoen kunta), komission varajäsen Mika Aikio (Utsjoen kunta) ja komission varajäsen Outi Mähönen (Lapin ELY-keskus) sekä asiantuntijat Annukka Puro-Tahvanainen (Lapin ELY-keskus), Ilona Grekelä (Lapin ELY-keskus), Paulus Lepistö (Inarin Lapin Vesi Oy) ja asiakohdassa 4.1.3 Markku Porsanger (Utsjoen kunta). Komission norjalainen puheenjohtaja Bente Christiansen (Tromssan ja Finnmarkin lääninhallitus) esitteli Norjan puolen osallistujat: komission jäsen Svein Somby (Kaarasjoen kunta), komission varajäsen Helga Pedersen (Tanan kunta) sekä asiantuntijat Torgrim Kemi (Kaarasjoen kunta), Erlen Eide (Tanan kunta), Stig Ulvang (Etelä-Varangin kunta), Tiia Kalske (Tromssan ja Finnmarkin lääninhallitus), Anne Smeland (Tromssan ja Finnmarkin lääninhallitus) ja Anders Bjordal (NVE).

Esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

3. Komission suositukset vuodelta 2019

Timo Jokelainen esitteli lyhyesti komission edellisen vuoden suositukset. Vuonna 2019 annettiin kaksi suositusta: 1. Toimet *Gyrodactylus salaris* -lohilaisen leviämisen estämiseksi ja 2. Luonnonloheen liittyvän tutkimustoiminnan lisääminen kalojen elinkierron merivaiheessa. Bente Christiansen tiedotti, että Norjan puolella suositukset on lähetetty ilmasto- ja ympäristöministeriöön ja elinkeino- ja kalastusministeriöön. Elinkeino- ja kalastusministeriö on antanut tehtäväksi Norjan Mattilsynetille, että suosituksia työstetään ja noudatetaan. Samoin Ilmasto- ja ympäristöministeriö on esittänyt, että ympäristövirasto (Miljødirektoratet) seuraisi suositusten toteutumista. Seuraavassa fyysisessä kokouksessa pyritään saamaan tutkijat ja muut asiantuntijat paikalle kertomaan tilanteesta. Annukka Puro-Tahvanainen totesi, että Suomen puolella suositukset on lähetetty tiedoksi ympäristöministeriöön, maa- ja metsätalousministeriöön ja Ruokavirastoon.

Johtopäätös: Timo Jokelainen totesi, että seuraavassa fyysisessä kokouksessa näitä teemoja käsitellään tarkemmin.

4. TENOJOEN VESISTÖALUE

4.1 Tenojoen vesistöaluetta koskevat ajankohtaiset asiat

4.1.1 Tilannekatsaus Tanan kunta

Komission varajäsen Helga Pedersen kertoi Tanan kunnan ajankohtaisista asioista.

- Uusi Tenon silta avataan 15.9.2020
- Kansallisen luonnonlohikeskuksen toimipaikka Tanan kuntaan on perustettu. Keskuksessa on kaksi työntekijää. Tenon uuden sillan viereen on varattu tontti, jonne keskukselle tullaan rakentamaan uudet toimitilat. Luonnonlohikeskus tulee toimimaan tietokeskuksena.

- Vanha Tenon silta tullaan purkamaan. Viime aikoina on ollut epävarmuutta vanhan sillan mahdollisesta suojelusta. Kunta toivoo, että asia ratkaistaan mahdollisimman pian, niin että luonnonlohikeskuksen rakennuksen suunnittelua voidaan jatkaa.

Asiantuntija Erlend Eide kertoi jätevedenpuhdistamon tilanteesta, päästöluvista ja tuloksista purkuvesistöjen osalta. Vesihuollon toimenpiteitä on aloitettu muun muassa Tana River Interreg-hankkeen purkuvesistöjä koskevien tulosten mukaisesti.

- Tana brussa sijaitsevaa puhdistuslaitosta ollaan päivittämässä. Fosforia kemiallisesti poistavan puhdistuslaitoksen kapasiteetti tulee päivityksen jälkeen olemaan 1500 AVL (laskennallinen määrä on 800 AVL). Työn on määrä valmistua lokakuussa 2020. Päästölupahakemus on vastaanotettu.
- Tanan toisen asteen koulun (maatalousoppilaitos, omistajana Tromssan ja Finnmarkin lääni) luo suunnitellaan uutta puhdistuslaitosta, jonka sakolietteen puhdistusjärjestelmässä on käytössä tasaussallas. Järjestelmän kapasiteetti on 130 AVL. Rakennus- ja päästöluvut on myönnetty.
- Vuosina 2018 ja 2019 suoritettujen purkuvesistöjä tutkimukset ovat osoittaneet, että Rustefjelbman puhdistuslaitos (kunnallinen puhdistuslaitos) on liannut vesistöä. Lisätutkimuksia tarvitaan, jotta havaitun saastumisen syy saadaan selvitettyä. Mahdollisia syitä ovat laitos itse, viemäriverkosto, suotovesi, yksittäiset viemärit ja purkuputkien sijainti (seisova vesi). Puhdistuslaitos ja sen putkiverkosto on tutkittu, ja hajasijoitetut viemärit on tarkastettu suhteessa puhdistuslaitokseen. Putkiverkostosta ei ole löytynyt vuotoja, eikä laitoksessa ole havaittu vikaa (esim. ylivuotoa tai vastaavaa). Uudet tutkimustulokset käydään läpi syksyllä 2020.

4.1.2 Tilannekatsaus Kaarasjoen kunta

Komission jäsen Svein Atle Somby Kaarasjoen kunnasta kertoi

- koko kunnan vesi- ja viemäriverkoston tarkastuksesta
- kunnan osallistuvan Tana river II-hankeeseen, josta tarkemmin kohdassa 4.1.4.
- haasteista jätevedenpuhdistuslaitoksessa, jossa keväällä 2020 tapahtui vesivahinko.

Asiantuntija Torgrim Kemi kertoi jätevedenpuhdistamon tilanteesta, päästöluvista ja tuloksista purkuvesistöjen osalta.

- 4.3.2019 myönnetyn päivitetyn päästöluvan koko on 6161 AVL. Puhdistamon on täytettävä saastumista koskevan asetuksen 14 luvun 2 ja 7 §:n mukaiset vaatimukset, mikä lisäksi vaaditaan sisäistä valvontaa sekä riski- ja haavoittuvuusanalyysi. Muuta: akkreditoitun näytteenoton käyttöönotto, valvontaohjelman lähettäminen lääninhallituksen hyväksyttäväksi, kunnan ylivuotojen ja hätäylivuotojen kartoitus, energiankulutuksen arviointiin käytettävän järjestelmän laatiminen sekä hajua vähentävät toimenpiteet.
- Toimenpiteitä, joita kunta on suorittanut tai on suorittamassa: riski- ja haavoittuvuusanalyysi, toimenpidesuunnitelma viemärijärjestelmään pääsevän pintaveden varalta, keskustan pohjoisosan puhdistuslaitosta koskeva esiprojekti, tarkkailuohjelma lähetetty lääninhallitukselle, kunnan ylivuotojen ja hätäylivuotojen järjestelmällinen kartoitus.
- Uusia toimenpiteitä vuonna 2021: energiankulutusta arvioivan järjestelmän laatiminen, hajua vähentävät toimenpiteet, putkistovuotojen valvonta ja vuotojen järjestelmällinen kartoitus.
- Uusia sijoituksia tehdään ylivuotojärjestelmään ja uusiin putkiin. Näiden lisäksi tulevat päästöluvan määräyksistä johtuvat lisäsijoitukset, jotka vuonna 2019 olivat yli 3 miljoonaa ja jotka vuosina 2020 ja 2021 tulevat olemaan 3,37 miljoonaa Norjan kruunua.
- Jätevedenpuhdistamon vesivahinko johtuu 24.4.2019 tapahtuneesta tulvasta, jonka syynä oli ylivuotoon kerääntynyt ja sen tukkinut materiaali. Alakerran tulva aiheutti vahinkoa virtalähteessä, automaatiassa, polttolaitoksessa ja prosessisuunnittelussa. Vaurioiden (arvonlisäverottomaksi) hinnaksi arvioidaan 7-8 miljoonaa Norjan kruunua.
- 24.4.2019 tapahtuneen vahingon jälkeen laitos on ollut väliaikaisessa käytössä. Prosessilaitos on ollut tavallisessa käytössä koko sen ajan, kun vaurioita on korjattu.

4.1.3 Tilannekatsaus Utsjoen kunta

Komission varajäsen Mika Aikio kertoi tilannekatsauksen Utsjoen kunnasta:

- Tenon kalastussääntöneuvottelut ovat käynnistyneet. Viime syksynä (8.11.2019) Norjan ilmasto- ja ympäristöministeriö lähetti Suomen maa- ja metsätalousministeriölle kirjeen halusta aloittaa Tenon kalastussääntöneuvottelut. Tätä varten valtioneuvosto asetti neuvotteluvaltuuskunnan. Valtuuskunnan työn aikataulu on kunnianhimoinen; uusi kalastussääntö pitäisi olla ensi keväänä eduskunnassa ja voimassa toukokuussa 2022. Valtioneuvoston lausuman mukaan Suomen lähtökohtana neuvotteluissa on, ettei Tenojoen vesistön lohikantojen elpyminen vaarannu. Lausumassa myös edellytetään, että neuvotteluissa on edistettävä saamelaisten oikeutta harjoittaa elinkeinoa ja kulttuuria. Olemme kiitollisia, että myös Norjan valtio on sitoutunut näihin tavoitteisiin.

Utsjoen kunnan tekninen johtaja Markku Porsanger kertoi käynnissä olevista kaavoitus- ja rakennushankkeista:

- Utsjoen osayleiskaavojen viimeinen osio on hyväksytty kunnanvaltuustossa. Kaavasta on valitettu, ja se on tällä hetkellä hallinto-oikeuden käsittelyssä. Kaavan päätarkoitus on ohjata loma-asumista ja asutusta taajamien ulkopuolella ja jokivarsilla sekä yritystoiminnan sijoittumista.

- Utsjoen kirkonkylälle ollaan laatimassa asemakaavaa; aiempi kaava on vanhentunut; kunnan kehittämisen turvaamiseksi on aloitettu asemakaavatyö. Kaavaehdotuksesta on tehty kuuleminen ja kaavaluonnos vietäneen kunnanvaltuuston käsittelyyn syksyn/alkutalven aikana.
- Utsjoen kunnassa on tehty päätös, että jokaiseen kylään rakennetaan uusi koulu; Utsjokisuun koulu on valmistunut ja toiminta on aloitettu uudessa koulussa; Karigasniemen osalta tilat on otettu vastaan, koulutyö alkaa 21.9.2020; Nuorgamin osalta maanrakennustyöt alkavat tässä kuussa; koulu on valmis tammi-helmikuussa 2021.
- Utsjoella on käynnissä kaksi hotellihanketta. Utsjokisuuhun rakennetaan suurta hotelli- ja ravintolarakennusta sekä majoitus- ja huoltotiloja. Lisäksi toisella, muutaman vuoden toiminnassa olleella hotellilla on laajennussuunnitelmia. Molemmat hotellihankkeet ovat kunnallistekniikan piirissä.

Keskustelua ja kysymyksiä:

Helga Pedersen kysyi, tuleeko hotelleista päästöjä Tenojokeen. Mika Aikio vastasi, että hotellit ja koulut ovat kunnallistekniikan piirissä, joten lisäpäästöt vesistöön ovat vähäisiä. Paulus Lepistö vahvisti, että Utsjoen jätevedenpuhdistamoiden kapasiteetti tulee riittämään.

4.1.4 Tana River II Interreg -hankkeen tilannekatsaus

Inarin Lapin Vesi Oy:n toimitusjohtaja Paulus Lepistö kertoi 1.6.2019 käynnistyneestä Tana River II Interreg -hankkeesta. Hankkeen ensimmäisessä työpaketissa selvitetään vesihuollon yhteistyömahdollisuuksia Kaarasjoen ja Karigasniemen taajamien välillä. Toisessa työpaketissa selvitetään kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien tilaa Tanan, Kaarasjoen ja Utsjoen kuntien alueilla. Tavoitteena on selvittää nykytilaa ja jakaa tietoa ja hyviä käytäntöjä. Hankkeessa on tähän mennessä tehty tiedottamista sekä työpakettiin 1 liittyen tehty tarjouskilpailu yhteistyöselvityksen tekemisestä. Tarjouskilpailun voitti Ramboll Oy ja alustava aikataulu on, että suunnitelmat ovat valmiina 1.1.2022 mennessä. Työpaketin 2 osalta Utsjoen kuntaan on palkattu hankkeeseen jätevesineuvoja ja järjestetty jätevesineuvojan tapaamispäivät Karigasniemellä 25.-26.6.2020. Lisäksi Utsjoen kunnan kiinteistöille (yhteensä 1277 kpl) on lähetetty jätevesijärjestelmää koskeva selvityspyyntö. Tähän mennessä vastauksia on saatu 289 kpl, ja vastanneista kiinteistöistä arvioitiin kuormittaviksi 89 kpl.

Asiantuntija Ilona Grekelä kertoi lyhyesti päättyneestä **Tana River Interreg I -hankkeesta**. Hanke on tuottanut uutta tietoa ja kehittänyt uusia työkaluja yhteistä ympäristön tilan hoitoa varten sellaisissa asioissa kuin ympäristön seuranta, jätevedet, kalojen vaellusesteet, lohikalakantojen tila ja joen varrella olevan biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen. Hanke on saanut erittäin hyvät arvostukset rahoittajilta.

Kaikki hankkeen tulokset esitetään Lapin ELY-keskuksen ja Tenon kunnan verkkosivuilla. Tietoa hankkeesta on myös Tromssan ja Finnmarkin lääninhallituksen ja Suomalais-norjalaisen rajavesistökomission sivuilla. Yhteinen lohitietokanta on Internetissä. Linkit hankkeen tuloksiin löytyvät pöytäkirjan lopusta. Hankkeen tulokset ovat käytössä alueen jatkokehittämiseen. On tärkeää, että hankkeen tuloksia hyödynnetään ja esittäisiin, että komissio osaltaan varmistaa jatkotoimenpiteiden toteuttamisen.

Johtopäätös: Asiat merkitään tiedoksi. Tana River Interreg I -hankkeen osalta puheenjohtaja totesi, että komissio tutustuu hankkeen tuloksiin, ja asia voidaan ottaa esille seuraavassa kokouksessa.

4.2 Pohjois-Lapin maakuntakaava, tilannekatsaus

Timo Jokelainen kertoi Pohjois-Lapin maakuntakaavasta. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maankäytöstä. Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040-suunnitelmassa käsitellään Lapin pohjoisimpia kuntia, Sodankylä, Inari ja Utsjoki. Suunnittelu koskee myös asioita, jotka ovat komission toimialaa. Kaavaehdotus on ollut viranomaislausunnoilla alkuvuodesta 2020, viranomaisneuvottelu pidettiin 22.4.2020. Kansainväliseen kuulemiseen liittyen Lapin liitto on saanut Norjan ympäristöviraston kokoaman lausunnon, johon Lapin liitto on antanut vastineen. Seuraavassa vaiheessa Lapin liitto asettaa kaavan julkisesti nähtäville lokakuussa 2020. Tavoitteena on viedä kaava hyväksyttäväksi Lapin liiton valtuustoon keväällä 2021. Julkisen kuulemisen yhteydessä toimitetaan aineisto käännettynä norjaksi Espoon sopimuksen mukaisesti.

Bente Christiansen totesi, että Norjan ympäristövirasto (Miljødirektoratet) on kerännyt mielipiteitä eri viranomaisilta Norjassa ja lähettäneet ne eteenpäin huhti-toukokuussa Suomeen. Etelä-Varangin kunta, Paatsjoen kansallispuistohallinto sekä Tromssan ja Finnmarkin lääninhallitus ovat esittäneet mielipiteensä. Oli puhe siitä, että komissio antaisi mahdollisesti yhteisen lausunnon lokakuussa olevan julkisen kuulemisen yhteydessä.

Johtopäätös: Koska kyseessä on komission toimialaan vaikuttava suunnitelma, komissio voi antaa asiasta yhteisen lausunnon julkisen kuulemisen yhteydessä lokakuussa. Sovittiin, että puheenjohtajat ja sihteerit valmistelevat lausuntoluonnoksen, joka käsitellään sähköpostimenettelyssä.

4.3 Vesiskootterin käyttöä koskeva tilannekatsaus

Timo Jokelainen, Lapin ELY-keskus:

- Lapin ELY-keskus on antanut 28.5.2019 vesiliikennelain mukaisen päätöksen vesiskootterin käyttöä koskevasta kieltoalueesta Tenojoen Suomen vesistöalueella Inarin ja Utsjoen kunnissa. Päätös on tullut voimaan 15.6.2019 ja kielto on voimassa toistaiseksi. Päätöksellä kielletään vesiskootterien käyttö viranomaistoimintaa lukuun ottamatta. Päätöksestä on tehty Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen valitus, mutta päätös on voimassa valituksesta huolimatta. Kieltoaluetta ei ole toistaiseksi merkitty maastoon. Mikäli hallinto-oikeus tekee valituksesta hylkäävän päätöksen, tulee Utsjoen kunta, Inarin kunta ja ELY-keskus asettamaan vesiskootterilla ajo kielletty -merkit maastoon viipymättä ja todennäköisesti kesäkuussa 2021.

Komission jäsen Svein Atle Somby Kaarasjoen kunnasta kertoi: Tanan ja Kaarasjoen kunnat ovat laatineet yhteiset asetusehdotuksen vesijettiaggregaattien (vesiskoottereiden) käytöstä meolempien kuntien vesistöalueilla. Kaarasjoen kunta hyväksyi toisen ehdotuksen, jossa pyrittiin ylläpitämään paikallinen käyttö. Lääninhallitus tarkistutti kunnan päätöksen lainmukaisuuden ja kumosi sen käsittelyvirheen ja materiaalistien virheiden perusteella. Asia on palautettu takaisin, ja kunta käsittelee sen uudelleen. Nykytila on, että Kaarasjoen kunnassa ei ole tehty paikallista päätöstä vesiskoottereiden käytöstä vesistössä, vaan siellä seurataan kansallisia lakeja ja määräyksiä. Kunnan alueella vesiskootterin käyttö ei ole yleistä, eikä sitä toistaiseksi pidetä ongelmallisena. Suurimmaksi osaksi huolestumista aiheuttaa *Gyrodactarus salaris* -lohiloisen leviämisen vaara.

Komission varajäsen Helga Pedersen Tanan kunnasta kertoi, että vesiskootterin/vesijettiaggregaatin käyttö joella on kielletty. Kielto ei estä perinteisiä jokiveneitä eikä poliisin työtä/etsintää ja pelastustöitä. Kyseessä on arvoperustainen päätös. Kunnanvaltuuston puheenjohtajalle ei ole esitetty toiveita vesiskootterilla ajamisesta joella.

Johtopäätös: Asiat merkitään tiedoksi.

4.4 Jouluvuonon väylän syventämis- ja leventämishanke

Komission norjalainen puheenjohtaja Bente Christiansen kertoi: Norjan Rannikkolaitos (Kystverket) avasi 5.6.2020 Tanan kunnassa sijaitsevaan Jouluvuonoon (Leirpolleniin) johtavaan väylään liittyvän yksityiskohtaisen kaavasuunnitelman julkisen kuulemisen, jonka määräaika on 14.8.2020. Komissio on pyytänyt lisäaikaa ja saanut määräajan siirrettyä kokouksensa jälkeen. Tromsin ja Finnmarkin lääninhallitus on pyytänyt ja saanut lisäaikaa 25.9.2020 saakka. Myös Lapin ELY-keskus on saanut ylemmiltä viranomaisiltaan suunnitelman kommentoitavaksi Espoon-sopimuksen sääntöjen mukaisesti. Kystverket on aiemmin tänä vuonna tiedottanut hankkeesta, ja rajavesistökomissio on vierailut Elkemin kvartsiittilouhoksella. Komissio on aiemmin antanut asiaa koskevan suosituksen. Vuonna 2012 komissio suositteli, että väylillä otetaan uudelleen käyttöön yli 70 metriä pitkiä aluksia koskeva luotsipakko, sillä haaksirikoutuminen ja siitä seuraavat öljypäästöt alueella olisivat katastrofaalisia Tenojoen eläinkunnalle. Lisäksi tiedetään vain vähän siitä, millaisia seurauksia tällä olisi Tenon vesistön lohikannoille. Vuonna 2013 komissio suositteli, että vastuuviranomaiset suorittaisivat ympäristövaikutusten arvioinnin hyvissä ajoin ennen mahdollisten toimenpiteiden aloittamista. Komissio viittasi edelleen vesipuitedirektiivin mukaisiin selvitysvaatimuksiin.

Kysymys nostettiin esille, antaako komissio lausunnon vai ei? Sihteeristöt ovat laatineet lausuntoehdotuksen, eivät suositusta. Ehdotusta on tarkasteltu Norjan puolella, jossa se ei saanut kannatusta.

Komission varajäsen Helga Pedersen, Tanan kunta: Tanan kunta ei voi kannattaa tämänhetkistä lausuntoehdotusta. Kunnanvaltuusto hyväksyy yksityiskohtaisen kaavasuunnitelman syksyllä. Lohen huomiointilla tulee olemaan erittäin suuri merkitys. Olemme myös sitä mieltä, että Rannikkolaitos on selvittänyt asiaa perusteellisesti. Kunnanvaltuusto vertailee argumentteja puolesta ja vastaan, päätöksen tekemättä jättämisellä on siltäkin vaaransa. Väylä on hankala, ja se on mataloitunut vuosien mittaan. Pohjakosketuksen vaara on olemassa, mikä sekä on otettava huomioon tuulenkaloihin, loheen ja luontoon kohdistuvien haittavaikutusten lisäksi. Sekä se, että väylä merkitään paremmin turvallisuuden parantamiseksi, että paikalliset työpaikat ovat kunnalle tärkeitä.

Bente Christiansen ehdotti, että laadittaisiin lausunto, jossa ei kannateta eikä vastusteta hanketta, vaan viitataan luonto/ympäristöarvoihin joista on huolehdittava.

Johtopäätös: Sovittiin, että pyritään valmistelemaan yhteinen lausunto ottaen huomioon asiassa esitetyt näkökohdat.

4.5 Tilannekatsaus, Davvi-tuulivoimahanke

Asiantuntija Anders Bjordal Norjan vesi- ja energiavirastosta (NVE) kertoi Davvi-tuulivoimahankkeen tilanteesta. Hakemus verkkoyhteydestä Suomeen on peruttu. Tieto on lähetetty Suomen ympäristöministeriölle 29.11.2018. Rajavesistökomission viime kokouksen jälkeen on Norjan hallitus työskennellyt maalle sijoitettavia tuulivoimaloita koskevan suurkäräjien selonteon parissa. Norjan öljy- ja energiaministeriö edusti valtioneuvostossa 19.6.2020., ja asia on nyt suurkäräjien energia- ja ympäristökomitean käsittelyssä. Asian komiteakäsittelyn valmistumiselle ei ole annettu määräaikaa. Kun asia on saatu käsitelty, se palaa suurkäräjille keskusteltavaksi ja päätettäväksi. Ennen kuin

suukäräjät on käsitelty asian, NVE ei ota käsittelyyn uusia ilmoituksia. Tämä koskee Davvin toimilupahakemusta. Maalle rakennattavat tuulivoimalat ovat viime aikoina aiheuttaneet suurta keskustelua Norjassa. NVE ei voi antaa lausuntoja Davvin toimilupahakemuksen jatkokäsittelystä ennen kuin suurkäräjien selonteko on käsitelty loppuun.

Johtopäätös: Aihetta käsitellään Norjassa ensin valtakunnallisella tasolla, mikä linjaa yksittäisten hankkeiden käsittelyä. Komission ottaa asian tiedoksi.

5. NÄÄTÄMÖJOEN JA UUTUAJOEN VESISTÖALUE

5.1 Näätämöjoen vesistöaluetta koskevat ajankohtaiset asiat

5.1.1 Tilannekatsaus Etelä-Varangin kunta

Etelä-Varangin kunnan vt. kehitysjohtaja Stig Ulvang kertoi, että vesi- ja viemärihuollon pääsuunnitelmaa koskeva työ on käynnistetty. Suunnitelmaohjelmasta avataan pian julkinen kuuleminen. Suunnitelmatyön pohjana ovat vesihuollon suunnitelmat sekä vesistöalueella tehtävät työt. Varangin rannikkokaavasuunnitelma on neljän kunnan välinen yhteistyö, jossa mukana ovat Vuoreijjan (Vardø), Vesisaaren (Vadsø), Uuniemen (Nesseby) ja Etelä-Varangin kunnat. Laadittavana on uusi rannikkokaavasuunnitelma, ja suunnitelmaohjelma on nyt lausuntokierroksella. Vesistöaluekoordinaattorit otetaan mukaan myös rannikkokaavasuunnitelman työryhmään.

5.1.2 Tilannekatsaus Inarin kunta

Komission jäsen Toini Sanila kertoi tilannekatsauksen Näätämöjoen vesistöalueeseen:

- Tänä kesänä vedenkorkeus on vaihdellut paljon Näätämöjoessa, alkukesästä vesi oli hyvin korkealla. Osittain tästä johtuen lohisaaliit jäivät hyvin vähäiseksi, vaikka kalastajia oli kyllä runsaasti. Saalismäärä varmistuu myöhemmin saalistilastoista.
- Vainosjoen kunnostushanke on seurantavaiheessa. Joitakin parannuksia on vielä tehty, mutta tulokset ovat olleet erinomaisia.

5.2 Tilannekatsauksia Tromssan ja Finnmarkin lääninhallitukselta

Tilannekatsaukset Kolttakönkään sillan korjauksesta ja Näätämön sillan katselmuksesta jäävät pois ajan puutteen vuoksi. Tilannekatsaukset lähetetään kirjallisesti kokouksen jälkeen.

Johtopäätös: Ajanpuutteen vuoksi asioita ei käsitelty kokouksessa, mutta sovittiin, että asiaa koskevat tilannekatsaukset lähetään tiedoksi kokouksen jälkeen. Asioihin palataan tarvittaessa seuraavassa kokouksessa. Muut asiat merkitään tiedoksi.

6. PAATSJOEN VESISTÖALUE

6.1 Paatsjoen vesistöaluetta koskevat ajankohtaiset asiat

6.1.1 Tilannekatsaus Etelä-Varangin kunta

Asiantuntija Stig Ulvang kertoi: Näätämöjoen tilannekatsaukset koskevat myös Paasjokea. Kunnassa on käynnissä monta jännittävää hanketta, jotka kohdistuvat elinkeinotoiminnan kehittämiseen.

6.1.2 Tilannekatsaus Inarin kunta

Komission jäsen Toini Sanila kertoi tilannekatsauksen Paatsjoen vesistöalueeseen:

- Inarin kunnassa uusitaan myös kouluja; Ivaloon on alettu rakentamaan uutta koulua ja Inarissa koululaiset ovat väestötiloissa ja uuden koulun suunnittelu on aloitettu.
- Koneellinen kullankaivuu on lopetettu Lemmenjoen alueella kesällä 2020. Tämä on vesistöjen kannalta hyvä uutinen. Lemmenjoen alueella pidetään Pohjois-Suomen aluehallintoviraston katselmus viikolla 38.
- Inarin kunta on saanut 100 000 € rahaa Kirakkakönkään hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on kunnostaa vanhaa jokuomaa Kirakkakönkään voimalaitoksen ohi ja luoda kaloille (taimen ja vaellussiika) luontainen vaellusreitti Kirakkajoen vesistöön. Hankkeessa ovat mukana Luonnonvarakeskus Luke ja Lapin ELY-keskus. Projektista ollaan kiinnostuneita, ja se voisi lisätä myös matkailumahdollisuuksia.

Johtopäätös: Asiat merkitään tiedoksi.

7. Muut asiat

Svein Somby, Karasjoen kunta ja Helga Pedersen, Tanan kunta ottivat esille huolen sodanaikaisista jätteistä (sotaromu), josta voi aiheutua räjähdyksiä tai päästä haitallisia aineita vesistöön. Kaarasjoen kunnan mielestä vastuu sotaromusta pitäisi olla kuntaa korkeammalla tasolla.

Asiantuntija Erlend Eide kertoi sotaromusta: Tenon vesistöalueella ollaan tietoisia ongelmasta ja työskennellään sen suhteen. Kaarasjoen taajaman jokiin ja järviin hylättyyn sotaromuun liittyvien ongelmien kartoituksessa havaittiin kolme toimenpiteitä kaipaavaa vesimuodostumaa. Sotaromut ovat peräisin vetäytyviltä saksalaisjoukoilta sekä sodan jälkeisestä raivaustyöstä. Aikalaistodistajat ovat vahvistaneet tämän, mutta puolustusvoimien arkistoista ei löydy dokumentaatiota. Sekä sotaromun materiaali että sen määrä on tuntematonta, mutta epäillään, että se voi sisältää ammuksia, kranaatteja tai räjähteitä sekä erilaisia ympäristömyrkyjä (esim. PAH- tai PCB-yhdisteitä, raskasmetalleja jne.) Vuonna 1962 tapahtui räjähdysonnettomuus, ja puolustusvoimien miinaryhmä on varmistanut alueen nuotiopaikan turvallisuuden. Vesialueiden lähellä oleva alue on retkeilyaluetta, jonne laitettiin kyltit 1972. Seabed Solutionsilta on pyydetty kustannusarvio räjähtämättömien räjähteiden ja sotaromun paikallistamisesta viidessä kohdassa Kaarasjoen läheisyydessä sekä kolmen järven (Máđijávre, Divran og Geadjájavri) lähellä. Yhteenlasketut kulut on arvioitu noin 3,3 miljoonaksi Norjan kruunuksi. Vuonna 2016 pyydettiin lisäksi ympäristötutkimustarjousta Akvaplan-nivalta. Tarjous, joka perustui sedimentti- ja vesinäytteisiin, oli noin 96 000 Norjan kruunua. Tarjous edellyttää, että tutkittava alue on varmistettu. Kaarasjoen sotaromusta on lähetetty kirje lääninhallitukselle.

Johtopäätös: Asia merkitään tiedoksi. Kuntien edustajien ja sihteeristön kesken sovitaan, miten asiassa edetään. Asia voidaan ottaa käsiteltäväksi seuraavaan kokoukseen.

Suomen puolen puheenjohtaja Timo Jokelainen kiitti lämpimästi Norjan puolen puheenjohtajaa Bente Christiansenia luottamuksellisesta ja pitkäjänteisestä yhteistyöstä. Bente on osallistunut Suomalais-norjalaisen rajavesistökomission kokouksiin vuodesta 1993 lähtien, ja tämä etäyhteydellä järjestetty kokous jää hänen viimeisekseen hänen jäädessään eläkkeelle.

8. Komission seuraava kokous

Puheenjohtaja totesi, että asiassa seurataan koronatilanteen kehittymistä. Kasvokkain kokous järjestetään mahdollisimman pian, mutta varaudutaan siihen, että myös jatkossa voidaan joutua järjestämään etäkokouksia.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kokouksen osallistujia ja päätti kokouksen klo 13.15.



Timo Jokelainen
Suomen puheenjohtaja



Bente Christiansen
Norsk formann